

Obraćanje prvog potpredsednika Vlade i ministra spoljnih poslova Ivice Dačića povodom obeležavanja 100 godina savremenog Diplomatskog arhiva:

„Vaše ekscelencije,
Drage kolege,
Dame i gospodo,
Uvaženi gosti

Izuzetna mi je čast i zadovoljstvo što imam priliku da vam se danas obratim povodom otvaranja izložbe kojom obeležavamo 100 godina od osnivanja savremenog Diplomatskog arhiva u Ministarstvu spoljnih poslova, koji odgovorno i profesionalno čuva arhivsku građu od izuzetne vrednosti za spoljnu politiku naše države i njen međunarodni položaj kroz istoriju. Dokumenti koji se čuvaju u Ministarstvu spoljnih poslova uključuju i neke od diplomatskih akata i međunarodnih ugovora čvrsto ugrađenih u same temelje međunarodnog poretka 20. veka. Izložbu kojom je predstavljen Arhiv Ministarstva spoljnih poslova kroz vreme, čine dokumenta o njegovoj organizaciji i radu u periodu do i nakon 1945. godine, o njihovom sređivanju, obradi, čuvanju i smeštaju, kao i o istraživanju arhivske građe. Imali smo čast da u Diplomatskom arhivu istražuju mnoge značajne ličnosti, istoričari, profesori, akademici, ali i studenti koji su baš tu započeli svoj naučno-istraživački rad. Istorijat Diplomatskog arhiva Ministarstva spoljnih poslova prati bogatu državotvornu tradiciju Srbije. Kao datum formiranja modernog Diplomatskog arhiva uzima se 5. maj 1919. godine, kada je doneta Uredba o organizaciji Ministarstva inostranih dela i diplomatskih zastupništava i konzulata Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, čime je ustanovljena Glavna arhiva, koja je u svom sastavu imala Dokumentaciju i Biblioteku.

{youtube}P41hfjtFzVI{/youtube}

Jedan od prvih zadataka Glavne arhive bio je da pregleda do tada sakupljena dokumenta o stvaranju Kraljevstva SHS. Postavljanjem prvog rukovodioca, dr Vojislava Jovanovića, za Glavnog arhivara 28. novembra 1924. godine, ova služba dobija novi zamah. O svestranoj ličnosti dr Jovanovića može se mnogo toga reći - bio je profesor uporedne književnosti,

pozorišni kritičar, dramski pisac satiričnih brošura, prevodilac čuvenih književnih dela, jedan od začetnika modernog srpskog realističnog pozorišta. Za vreme balkanskih ratova radio je kao šef Presbiroa Ministarstva inostranih dela. Na početku Prvog svetskog rata imenovan je za člana Ratnog presbiroa Vrhovne komande, povlačio se sa srpskom vojskom do Albanije, a od 1917-1920. godine bio je šef Propagandnog biroa pri Poslanstvu u Vašingtonu. Kao Glavni arhivar, a kasnije i načelnik Istorijskog odeljenja u Ministarstvu inostranih dela Kraljevine SHS, sa saradnicima je predano radio na sređivanju obimne arhivske građe. Zahvaljujući njegovom trudu i upornosti restitucijom je iz Beča vraćena velika količina građe koja je za vreme Prvog svetskog rata bila opljačkana i odneta. Posebno je značajan njegov rad na izradi zakona o arhivama i pravilnicima o korišćenju građe i istraživačkom radu u Istorijskom odeljenju.

Nažalost, rad Istorijskog odeljenja na gotovo pune četiri godine ponovo je prekinuo Drugi svetski rat. Tragedija koja je zadesila arhivsku građu Ministarstva tokom Prvog svetskog rata, ponovila se i za vreme okupacije. Arhive srpskog i jugoslovenskog Ministarstva inostranih poslova pretrpele su ogromnu štetu – mnoge važne arhivalije potpuno su uništene u ratnim razaranjima, dok su druge, koje je ta sudbina mimoišla, otete. Tako je jedan od prvih prioriteta posleratne obnove rada Diplomatskog arhiva bio prikupljanje i restitucija ukradenih arhivalija o čemu svedoče i izloženi dokumenti. Iako je vraćen manji deo arhivalija, ostali su važni dokumenti o njihovom postojanju, naporima da se vrate, kao i lokacijama gde bi se mogli pronaći.

Diplomatski arhiv je delio sudbinu srpskog naroda, ali i jugoslovenske države u dvadesetom veku. Pored uspona, razvitka, jačanja međunarodne saradnje na bilateralnom i multilateralnom planu, dostizanja značajne uloge na međunarodnoj sceni, arhivska građa u Diplomatskom arhivu svedoči i o velikim stradanjima srpskog naroda u dvadesetom veku i naporima da se on uprkos svemu ponovo izdigne i afirmiše. U arhivama se čuva prošlost, a upravo odnos prema njoj u velikoj meri određuje i našu budućnost. Srpski narod ima slavnu istoriju koja mu daje snagu da istraje u ostvarenju svojih vitalnih interesa, bez obzira na iskušenja i prepreke i uprkos njima.

Savremeni Diplomatski arhiv je riznica istorije, u kome se čuva arhivska građa o najvažnijim događanjima, izazovima i akterima posle Drugog svetskog rata, otvoren je za službene potrebe, naučnoistraživački rad, kulturno-prosvetne, informativno-publicističke i druge svrhe u skladu sa zakonom i internim propisima Ministarstva spoljnih poslova. Ovom prilikom posebno želim da se zahvalim Arhivu Jugoslavije koji je pomogao u organizovanju ove izložbe, a u kome se čuva arhivska građa Ministarstva inostranih dela Kraljevine SHS i Jugoslavije od 1918-1945. godine, i sa kojim Diplomatski arhiv već godinama saraduje u organizaciji izložbi i drugih događaja posvećenih uspostavljanju bilateralnih odnosa s drugim državama.

U budućem periodu pred Diplomatskim arhivom i Ministarstvom spoljnih poslova stoje novi zadaci i izazovi poput modernizacije rada i digitalizacija građe, kako bi se ona sačuvala, ali u isto vreme učinila i dostupnom što većem broju korisnika.

Veliko mi je zadovoljstvo što danas mogu da vam predstavim neke od rezultata napora na konzervaciji istorijskog nasleđa naše zemlje koje se čuva u Ministarstvu spoljnih poslova. U vitrinama možete videti četiri ugovora iz Zbirke međunarodnih ugovora, uključujući i najstariji

među njima, Ugovor o savezu između Srbije i Rumunije iz 1868. godine, koji su konzervirani i digitalizovani zahvaljujući saradnji Ministarstva spoljnih poslova sa Narodnom bibliotekom Srbije i njenim stručnjacima iz laboratorije za restauraciju i konzervaciju. Naša saradnja sa Narodnom bibliotekom Srbije se nastavlja, a u prvoj fazi je predviđena restauracija i digitalizacija oko stotinu bilateralnih i međunarodnih ugovora, od kojih značajan broj datira iz druge polovine 19. veka.

Ministarstvo spoljnih poslova će nastojati da unapredi saradnju sa arhivima u zemlji, ali i sa nadležnim institucijama drugih država, kako bismo razmenili ne samo iskustva, već i stekli što bolji uvid u najnovije tehnološke inovacije u procesu čuvanja i restauracije arhivske građe. U saradnji sa partnerima nastojaćemo da dogovorimo projekte radi promovisanja istine, mira i tolerancije, koji su osnov svakog prosperiteta, a što je od posebnog značaja za region u kojem se nalazimo.

Uvaženi gosti, hvala na pažnji!"

{youtube}bh672T5ab8E{/youtube}